

Terecht of niet

De reikwijdte van het recht

■ Ton Lamers

Mr. dr. A.H. Lamers is voorzitter van de Centrale Examencommissie van de ArtEZ hogeschool voor Kunsten en postdoc onderzoeker aan de faculteit Cultuur- en Rechtswetenschappen van de Open Universiteit.
Email: lamers@musiconomie.nl

Inleiding

In *Examens* van februari 2018 (p. 19-21) schreef ik een annotatie bij een uitspraak van het Europese Hof van Justitie van 20 december 2017 in de zaak Nowak/CAI (ECLI:EU:C:2017:994). In deze kwestie eiste de student kopieën van alle schriftelijke tentamenstukken van zijn opleiding op om het oordeel van de examinerator te kunnen aanvechten. De opleiding weigerde die stukken af te geven met het beroep op de Europese privacyrichtlijn. De rechter ging daar niet in mee. De vordering van de student werd toegewezen en de opleiding moest kopieën van de tentamenstukken aan de student afgeven.

Destijds besloot ik deze annotatie met de vraag wanneer voor het eerst een student in Nederland tentamenstukken zal opeisen teneinde de beoordeling te kunnen aanvechten. Welnu, onlangs was het zo ver. Een student van de Stichting IHE Institute of Water Education (hierna: IHE) vraagt om kopieën van de tentamenstukken. IHE wil wel inzage bieden, maar wil met een beroep op de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in eerste instantie geen kopieën afgeven. De student wendt zich

tot de rechter met het verzoek om deze kopieën te ontvangen en krijgt daarin gelijk. Hierna bespreek ik deze nieuwe uitspraak, waarbij ook de wijze waarop de oude en nieuwe zaak op elkaar aansluiten aan de orde zal komen. Daarbij komt ook de reikwijdte van het inzagerecht aan bod.

De casus

In de zaak (Rb. Den Haag 2 mei 2019, ECLI:NL:RBDHA:2019:5110 (kort geding) wilde een student van IHE, nadat hij voor meerdere tentamens was gezakt, inzage in de tentamenstukken. Daarbij zij opgemerkt dat de student van 2011 tot 2013 bij IHE studeerde en dus meer dan vijf jaar later inzage vraagt. Deze tentamenstukken bestaan uit het uitgewerkte werk zelf, het antwoordmodel, de cesuur en het beoordelingsformulier of een andere schriftelijke bron waarin de op- en aanmerkingen van de examinerator zijn te lezen. Met deze stukken in de hand kan immers worden nagegaan of de examinerator zijn werk goed heeft gedaan. In eerste instantie heeft IHE naar aanleiding van dit verzoek inzage geboden, maar daar heeft de student geen gebruik van gemaakt.

De AVG

In 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming van toepassing geworden in de hele Europese Unie. Deze verordening van het Europees Parlement en de Raad van Ministers is de opvolger van de privacyrichtlijn die ook tot doel had om de persoonsgegevens van Europese burgers te beschermen. Deze richtlijn had echter niet het beoogde effect. In de woorden van de Europese wetgever: 'De richtlijn heeft niet kunnen voorkomen dat de persoonsgegevens in de EU op gefragmenteerde wijze werden beschermd'.

Uit de beschikking van de rechter blijkt dat IHE, nadat de student later om kopieën van de examenstukken vroeg, in eerste instantie nul op rekest kreeg van IHE, maar dat IHE enige tijd later wel bereid was kopieën van de stukken te overleggen. IHE vroeg voor het opzoeken van de stukken in het archief echter een vergoeding van € 30,25 en € 0,10 per bladzijde voor het kopiëren.

Vervolgens wendt de student zich in kort geding tot de burgerlijke rechter en eist de gevraagde stukken kostenloos te overleggen.

Kort geding

Een kort geding is een wat verouderde term voor wat we tegenwoordig een voorlopige voorziening noemen. Dat is een versnelde procedure waarbij de eisende partij het na dagvaarding binnen enkele dagen tot een zitting kan laten komen. Deze eisende partij moet dan wel het spoedeisend belang afdoende kunnen onderbouwen.

De rechter houdt de partijen voor dat de gevraagde stukken beschouwd moeten worden als persoonsgegevens zoals bedoeld in art. 4 sub 1 van de AVG. De rechter stelt ook vast dat de aanvrager geen feitelijk belang hoeft te hebben om de stukken te verkrijgen. Uit deze vaststelling van de rechter kan worden opgemaakt dat IHE blijkbaar heeft betoogd dat een dergelijk belang wel aanwezig moet zijn om de stukken te kunnen verkrijgen. Omdat dat verweer faalde, koos IHE eieren voor zijn geld en zegde toe de stukken (kostenloos) te zullen overleggen.

Terecht of niet?

Deze uitspraak van de kortgedingrechter te Den Haag loopt precies in de pas met die in een de Nowak zaak die twee jaar eerder diende bij het Hof van Justitie van de EU. Uit de combinatie van beide uitspraken volgt dat het inzagerecht van de student ruim is en dat de AVG alsook in de daaraan voorafgegane privacyrichtlijn geen belemmering mag zijn om kopieën van de tentamenstukken op te vragen. Integendeel, de AVG kent betrokkenen rechten toe, waaronder het recht te weten welke persoonsgegevens van hen allemaal zijn opgeslagen. Bij de annotatie van het arrest van het EU-hof in Examens van februari 2018 schreef ik al dat de onderwijsinstellingen niet verheugd zullen zijn met deze uitspraak. Aanvragen om van alle tentamens waarvoor een student tijdens zijn of haar opleiding is gezakt alle stukken in te zien levert hen immers niet alleen veel werk op, maar brengen ook heel veel werk mee voor de examinatoren. Alle vragen en een eventuele systematiek daarachter komen namelijk op straat te liggen. Dat betekent dat ze nieuwe tentamenvragen moeten maken met alle nevenwerkzaamheden van dien. Toch weegt het belang van de student mijns inziens zwaarder. De student heeft er recht op te kunnen controleren op welke gronden het tentamen niet is behaald en of de examinerator zijn werk goed heeft gedaan. Transparantie en rechtszekerheid zijn hierbij de toverwoorden.

Aan de andere kant is er het gegeven dat in deze kwestie de ex-student ruim vijf jaar na uitschrijven afgifte van de stukken vraagt. Dat is toch wel een lange periode na dat de student zijn studie heeft beëindigd. IHE hanteert echter een behoorlijk ruime bewaartermijn van zes jaren maar dan moet IHE dat ook kunnen waarmaken.

Onderwijsinstellingen doen er verstandig aan om alle stukken fysiek of digitaal te bewaren in een aan de student gekoppeld systeem, zodat het overleggen van stukken geen eindeloze zoektocht wordt. Nog erger is de situatie als de stukken onvindbaar zijn of om een andere reden niet (tijdig) kunnen worden overlegd. In dat laatste geval kan een instelling schadeplichtig zijn jegens de (ex-)student

indien deze (ex-)student schade lijdt als gevolg van het niet kunnen overleggen van de stukken. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn als een student langer moet studeren omdat hij niet kan aantonen dat er een eventuele beoordelingsfout is gemaakt.

Tot slot merk ik op dat hier ook een schone taak voor de examencommissie ligt. Zij geeft op grond van de behaalde studieresultaten een diploma af. Dat betekent dat zij in een studentendossier moet kunnen controleren of en op welke wijze de student aan de vereiste tentamennormen heeft voldaan. Alle stukken moeten dus zonder meer snel beschikbaar zijn. ■

Gesignaleerd

Vragen en antwoorden voor een paar tientjes

De droom van elke student: van tevoren weten welke vragen je krijgt op het examen, inclusief de antwoorden. Voor een paar tientjes wordt die kennis online verhandeld.

Het is een aantrekkelijke aanbieding: normaal 60 euro, nu maar 25. Daarvoor koop je bij een zogenoemde test bank van het vak accounting. "Erg handig om te gebruiken als oefening ter voorbereiding, de vragen kunnen letterlijk worden gebruikt voor het tentamen", is de wervende tekst die de student die het document heeft geupload op Stuvia.nl erbij heeft gezet.

Uit: BNdeStem, 26 juni 2019